TIBBIYOT TALABALARI O'RTASIDA NEMIS TILINI O'RGANISHGA BO'LGAN MOTIVATSIYANI OSHIRISH USULLARI

G.Burxonova

CAMU Xalqaro Tibbiyot Universiteti dotsenti, Tillar kafedrasi Lotin tili va tibbiy terminologiya fani o'qituvchisi

https://doi.org/10.5281/zenodo.18303727

ANNOTATSIYA

Mazkur ilmiy maqolada tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarning nemis tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish masalalari keng qamrovda tahlil etilgan. Tadqiqotda chet tilini o'rganishda motivatsiyaning psixologik-pedagogik asoslari, tibbiy nemis tilining kasbiy ahamiyati hamda ta'lim jarayonida qo'llaniladigan zamonaviy metod va texnologiyalar yoritilgan. Shuningdek, kasbiy yo'naltirilgan ta'lim, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar va raqamli vositalarning tibbiyot talabalari motivatsiyasiga ta'siri ilmiy manbalar asosida tahlil qilinadi. Maqola natijalari tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida nemis tilini o'qitish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

KALIT SO'ZLAR

motivatsiya, tibbiy nemis tili, tibbiyot talabalari, kasbiy yo'naltirilgan ta'lim, kommunikativ metod, interaktiv texnologiyalar.

KIRISH

Zamonaviy tibbiyot sohasi xalqaro hamkorlik, ilmiy almashinuv va innovatsion texnologiyalar bilan chambarchas bog'liqdir. Shifokor va tibbiyot mutaxassislaridan nafaqat kasbiy bilim, balki chet tillarini, ayniqsa ilm-fan rivojlangan davlatlar tillarini bilish ham talab etiladi. Nemis tili Yevropa va jahon tibbiyotida muhim o'rin egallagan bo'lib, Germaniya, Avstriya va Shveysariya kabi davlatlar tibbiyot sohasida yetakchi hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, tibbiyot talabalari uchun nemis tilini o'rganish ilmiy adabiyotlarni tushunish, xalqaro konferensiyalarda ishtirok etish, xorijda amaliyot va malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Biroq ko'plab oliy ta'lim muassasalarida nemis tilini o'qitish jarayonida talabalar motivatsiyasining pastligi kuzatiladi. Bu holat tilni o'zlashtirish darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi tibbiyot talabalari orasida nemis tilini o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyani oshirish usullarini nazariy va amaliy jihatdan asoslab berishdan iborat.

1. Chet tilini o‘rganishda motivatsiyaning nazariy asoslari

Motivatsiya tushunchasi pedagogika va psixologiyada keng o‘rganilgan bo‘lib, u shaxsning ma’lum faoliyatga bo‘lgan ichki ehtiyoji va tashqi rag‘batlari majmuasini anglatadi. Gardner va Lambert tadqiqotlariga ko‘ra, chet tilini o‘rganishda instrumental va integrativ motivatsiya muhim ahamiyat kasb etadi.

Tibbiyot talabalari uchun instrumental motivatsiya – bu kasbiy faoliyatda nemis tilidan foydalanish zarurati bo‘lsa, integrativ motivatsiya esa nemis tilida so‘zlashuvchi muhitga integratsiyalashish istagi bilan bog‘liq. Ushbu ikki turdagi motivatsiyani uyg‘unlashtirish o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

2. Tibbiy nemis tilining kasbiy ahamiyati

Tibbiy nemis tili umumiy nemis tilidan o‘zining maxsus terminologiyasi, rasmiy uslubi va aniq mantiqiy tuzilishi bilan farq qiladi. Talabalar tibbiy matnlar, klinik protokollar, ilmiy maqolalar va kasallik tarixlari bilan ishlash orqali nemis tilini bevosita kasbiy faoliyat bilan bog‘laydi.Kasbiy ahamiyatni anglash talabalar motivatsiyasini oshiruvchi asosiy omillardan biri bo‘lib, bu jarayonda autentik materiallardan foydalanish muhim rol o‘ynaydi.

3. Kasbiy yo‘naltirilgan ta’lim orqali motivatsiyani oshirish

Kasbiy yo‘naltirilgan ta’lim tibbiyot talabalari ehtiyojlariga moslashtirilgan o‘quv materiallarini qo‘llashni nazarda tutadi. Masalan:

- tibbiy terminlar bilan ishlash;
- anamnez yig‘ish dialoglari;
- klinik holatlarni tahlil qilish;
- tibbiy hujjatlar bilan tanishish.

Bunday yondashuv nemis tilini mavhum fan emas, balki kelajak kasbining muhim vositasi sifatida qabul qilishga yordam beradi.

4. Kommunikativ yondashuv va interaktiv metodlar

Kommunikativ yondashuv tilni muloqot vositasi sifatida o‘rgatishga qaratilgan. Rolli o‘yinlar, munozaralar, juftlik va guruhli ishlash, klinik vaziyatlarni modellashtirish talabalarning faolligini oshiradi.

Masalan, “shifokor–bemor” modeli asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar talabalarni real kasbiy vaziyatlarga tayyorlaydi va ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi.

5. Raqamli texnologiyalar va innovatsion vositalar

Zamonaviy ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar muhim o‘rin egallaydi. Tibbiy nemis tilini o‘qitishda:

- onlayn platformalar,
- mobil ilovalar,
- video va audio materiallar,
- virtual simulyatsiyalar

Talabalarning mustaqil ishlashini qo‘llab-quvvatlaydi va ularning o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

6. O‘qituvchining roli va pedagogik kompetensiyasi

Talabalar motivatsiyasini shakllantirishda o‘qituvchining kasbiy va pedagogik mahorati muhim ahamiyatga ega. O‘qituvchi:

- rag‘batlantiruvchi muhit yaratishi,
- talabalarning yutuqlarini e’tirof etishi,
- individual yondashuvni ta’minlashi zarur.

Motivatsiyalangan o‘qituvchi motivatsiyalangan talabani shakllantiradi.

7. Talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini qo‘llab-quvvatlash

Mustaqil ta’lim elementlari (loyihalar, taqdimotlar, ilmiy maqolalar bilan ishlash) talabalarni o‘z ustida ishlashga undaydi. Nemis tilida tibbiy mavzudagi kichik tadqiqotlar bajarish talabalarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, tibbiyot talabalari orasida nemis tilini o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyani oshirish ko‘p omilli jarayon bo‘lib, u kasbiy yo‘naltirilgan ta’lim, kommunikativ metodlar, raqamli texnologiyalar va o‘qituvchining pedagogik yondashuviga bog‘liqdir. Mazkur usullarni kompleks qo‘llash nemis tilini o‘qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Gardner R. C. Motivation and Second Language Acquisition. – New York: Peter Lang, 2010.
2. Harmer J. How to Teach English. – London: Longman, 2007.
3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. – Cambridge: CUP, 1987.
4. Richards J. C., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge: CUP, 2014.
5. Nation I. S. P. Learning Vocabulary in Another Language. – Cambridge: CUP, 2013.
6. Wilkins D. Linguistics in Language Teaching. – London: Edward Arnold, 2009.
7. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimi bo‘yicha me’yoriy hujjatlar.